

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2020-28-404-417>
УДК 378.018.8:373.5.011.3-051:796]: [613/614:17.022]

Танасійчук Юлія Миколаївна,

викладач кафедри медико-біологічних основ фізичної культури
Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини
Умань, Україна
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7772-1509>
ulyatanasychuk@ukr.net

МОДЕЛЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ ДО ФОРМУВАННЯ В УЧНІВ ЦІННІСНОГО СТАВЛЕННЯ ДО ВЛАСНОГО ЗДОРОВ'Я

Анотація. У статті розкрито структуру моделі, її провідну ідею. Розроблено модель підготовки майбутніх учителів фізичної культури до формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я. Провідною ідеєю побудови моделі підготовки майбутніх учителів фізичної культури до формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я стала єдність цілей, завдань, закономірностей, принципів, змісту, форм, методів, засобів діяльності. Відповідно модель включає такі блоки: методологічно-цільовий (мета – підготовка майбутніх учителів фізичної культури до формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я), підходи (аксіологічний, системний, особистісно-орієнтований, компетентнісний, культурологічний та діяльнісний), принципи (загальні та специфічні), змістовно-технологічний (етапи (мотиваційно-адаптаційний, пізнавально-операційний, діяльнісно-практичний), зміст (дисципліни: «Педагогіка», «Вступ до спеціальності», «Професійна діяльність у сфері фізичного виховання», «Психологія», «Психології здоров'я», «Здоровий спосіб життя та профілактика ВІЛ/СНІДу», «Контроль у фізичному вихованні», «Теорія й методика фізичного виховання», «Охорона праці та безпека життєдіяльності», «Основи медичних знань», «Основи екології»; психолого-педагогічний практикум «Теоретичні основи формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я», спецсемінари «Формування ціннісного ставлення учнів до власного здоров'я», «Формування здорового способу життя учнів засобами фізичних вправ», «Здоров'я людини як предмет комплексного міждисциплінарного дослідження», тренінг «Фізичне самовиховання»), форми (проблемна лекція, семінар, тренінг, практикум, лабораторно-практичні заняття, вправи (правильний «вдих і видих», рухові дії на силу, стрибучість, витривалість, гнучкість тощо), рухливі ігри, старту всією сім'єю, екскурсії та походи з друзями, загартовування, заняття в групах (клубах), які об'єднують любителів оздоровчого бігу й ходьби, велоспорту та ін., самостійне тренування за індивідуальним планом), методи (мозковий штурм, круглий стіл, прес-конференція, ділова гра, кейс-метод, написання рефератів), технології (підготовка студентів до використання засобів оздоровлення учнів на уроках та в позаурочний час, формування креативності майбутнього вчителя фізичної культури, педагогічного спілкування майбутніх учителів фізичної культури в аспекті формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я), засоби (фізичні вправи, природні сили природи (сонце, повітря, вода), гігієнічні (особиста гігієна, режим, харчування, сон тощо), інструментальні чинники (тренажери, гімнастичні снаряди), діяльнісно-результативні критерії (мотиваційно-ціннісний, когнітивно-змістовий, діяльнісно-рефлексивний), рівні

(високий, середній, низький), результат (готовність майбутніх учителів фізичної культури до формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я).

Ключові слова: модель, підготовка, майбутні учителі, фізична культура, учні, ціннісне ставлення, власне здоров'я.

1. ВСТУП / INTRODUCTION

Постановка проблеми. На сучасному етапі розвитку людства, в умовах інтенсивного перетворення суспільства, зокрема сфери освіти, усе більшої значущості й актуальності набуває потреба у фізіологічно, фізично і психічно здоровому молодому поколінні, у формуванні повноцінних членів людської спільноти, здатних успішно функціонувати, розвиватися й соціалізуватися в процесі міжособистісної взаємодії.

Роль учителя в сучасних умовах залишається однією з найважливіших у процесі валеологічного виховання дітей. Від того, як буде організований учителем процес спілкування і взаємодії з учнями, який «фундамент» знань, умінь і навичок буде закладений педагогом і чи буде він сам слідувати декларованим і пропагованим цінностям, від того, які моделі поведінки стануть домінуючими для учнів у подальшому житті, що стане для них пріоритетом, як ставитимуться вони до здоров'я і хвороби, здорового способу життя та шкідливих звичок буде залежати майбутнє суспільства.

Аналіз досліджень. Моделювання являє собою досить поширений метод наукового дослідження (Д. Бермудес [2], Л. Ідіатулліна [6], С. Маркін [11]). Науковці доводять, що педагогічне моделювання є відображенням провідних характеристик перетворюваної системи в спеціально сконструйованому об'єкті-аналізі (моделі), який дає змогу виявити те, що в оригіналі приховано з огляду на його складності.

Можливість моделювання, тобто перенесення результатів, отриманих під час побудови й дослідження моделей на оригінал, ґрунтується на тому, що змодельований процес є системою з виокремленими компонентами та певними взаємозв'язками, що дає можливість інтерпретувати і прогнозувати результативність відповідного процесу.

Найважливішим завданням моделювання є побудова моделі педагогічного процесу Л. Байкалова [1], П. Дрибинський [4], В. Лобачев [9], С. Маркін [11], А. Петров [17], В. Сорокіна [21].

Провідною ідеєю побудови моделі підготовки майбутніх учителів фізичної культури до формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я стала єдність цілей, завдань, закономірностей, принципів, змісту, форм, методів, засобів діяльності.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ / AIM AND TASKS

Мета статті – розробити модель підготовки майбутніх учителів фізичної культури до формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я, уточнити її структурні компоненти. Для реалізації мети необхідно виконати такі **завдання**: по-перше, розкрити провідну ідею побудови моделі; по-друге, виокремити її блоки та їхні складники; по-третє, показати взаємозв'язки між складниками і блоками моделі.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ / RESEARCH FINDINGS

Модель підготовки майбутніх учителів фізичної культури до формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я включає такі блоки: методологічно-цільовий; змістовно-технологічний і діяльнісно-результативний.

Цільовий складник методологічно-цільового блоку - це все різноманіття цілей освітньої діяльності: від генеральної мети до цілісного розвитку особистості, до конкретних завдань розвитку певних якостей або їхніх елементів.

Поставити освітню мету означає визначити ті якісні зміни в учнів (і в собі самому), яких хоче досягти педагог. Сам педагог є рівноправним джерелом цілей виховання, оскільки освітній процес, крім усього іншого, це ще й самореалізація педагогом сенсів професійної здоров'язбережувальної діяльності, які є початком процесу визначення мети. Результатом є якісні зміни в становленні професійної позиції педагога у вихованні ціннісного ставлення до власного здоров'я учнів [6, с.55].

Головним системоутворюючим компонентом моделі є мета - підготовка майбутніх учителів фізичної культури до формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я.

Мета є ідеальним очікуваним результатом і визначена державним освітнім стандартом і кваліфікаційними вимогами до підготовки педагогів [26, с.43].

Для реалізації мети необхідно забезпечити професійну спрямованість підготовки майбутніх учителів фізичної культури, формувати через зміст здоров'язбережувальної освіти в студентів якості педагога-дослідника, який опанував сучасні здоров'язбережувальні освітні технології; здійснювати в освітньому процесі взаємозв'язок спецсеінарів із дисциплінами медико-біологічного і психолого-педагогічного спрямування для формування цілісної особистості педагога.

Концептуальну основу розробленої моделі складають: аксіологічний, системний, особистісно-орієнтований, компетентнісний, культурологічний та діяльнісний підходи.

Перехід від авторитарної до гуманістичної концепції сучасної освіти пов'язаний із використанням у якості пріоритетного *аксіологічного підходу*, який дає змогу вивчити педагогічний процес із погляду задоволення потреб студентів і в цей час переробляє завдання на формування гуманістичних цінностей (Д. Бермудес [2], Л. Ідіатулліна [6], А. Пашин [15], Н. Попова [18]).

Необхідність застосування *системного підходу* до підготовки майбутнього вчителя до формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я обумовлена тим, що він уможливорює дослідження об'єктів і процесів як системи (Е. Гришина [3], М. Козуб [7], Ю. Мосейчук [14], Н. Урум [22], О. Філіпп'єва [24]).

Вибір *особистісно-орієнтованого підходу* в підготовці майбутніх учителів фізичної культури обґрунтований тим, що особистісно-орієнтоване навчання має на меті: розвивати індивідуальні пізнавальні здібності кожного студента, допомогти їм пізнати себе, самовизначитися та само реалізуватися (Д. Бермудес [2], Л. Ідіатулліна [6], М. Козуб [7], Г. Миргородська [13]).

Компетентнісний підхід у сучасній системі підготовки майбутніх педагогів представлений у матеріалах наради про реалізацію положень, Болонської декларації в системі вищої освіти та в дослідженнях науковців (І. Мельничук [12], В. Пентюхін [16], Н. Попова [18], Л. Рибалко [19], І. Шаповалова [25]).

У якості методологічного орієнтира розглядається *культурологічний підхід* (Л. Іванова [5], С. Маркін [11], В. Філанковський [23]).

До методологічних засад дослідження включаємо *діяльнісний підхід* (А. Леонтьєв [8], Г. Миргородська [13], Ю. Мосейчук [14], С. Рубінштейн [20]).

До методологічно-цільового блоку моделі входять принципи підготовки майбутнього вчителя фізичної культури до формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я, що безпосередньо відображають зв'язок та провідні тенденції функціонування системи його підготовки, які зі свого боку виражають об'єктивні діалектичні протиріччя освітнього процесу виховання фізичної культури особистості школярів і професійного становлення майбутнього вчителя.

У дослідженні були виділені ті з них, які найкраще відображають залежність, наявну між об'єктивними закономірностями освітнього процесу та результатами досягнення цілей навчання і виховання студентів, а саме: загальні (принципи гуманістичної спрямованості, мотивації, системності й науковості, систематичності й послідовності, практичної спрямованості, врахування індивідуальних особливостей суб'єктів освітнього процесу, міждисциплінарності, свідомості й активності) та специфічні (пріоритетності здоров'я суб'єктів освітньої, ціннісної орієнтації, педагогічної рефлексії, збереження і зміцнення здоров'я, педагогічної підтримки).

Побудований на виділених принципах процес підготовки майбутніх учителів фізичної культури до формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я має справу з учнем як цілісною особистістю, приймає його таким, яким він є й допомагає йому самоствердитись як здорова, активна, вільна, інтелектуально розвинена, освічена людина.

У моделі процес підготовки майбутніх учителів фізичної культури до формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я розкривається як процес багатовекторний, нелінійний. Проте в ній ми відповідно до розглянутих складників виділяємо послідовність етапів у змістовно-операційному блокові. Перший етап – мотиваційно-адаптаційний представляє позитивне ставлення до освоєння цінностей професійно педагогічної діяльності у сфері фізичної культури. Він пов'язаний із формуванням стійкої мотивації до здоров'я і здоров'язбереження, джерела активності й одночасно як системи побудників діяльності. На цьому етапі використовуються особистісно-значущі педагогічні ситуації, які передбачають аналіз репродуктивних завдань ціннісно-сміслового характеру, спрямованих на встановлення взаємозв'язку між людиною і професією, усвідомлення здоров'я як цінності.

На другому етапі – пізнавально-операційному, що відображає активну позицію особистості майбутнього вчителя, визначальним видом діяльності є пізнавальна, основною метою є оволодіння раціональними прийомами педагогічної діяльності і вироблення її індивідуального стилю. Досягнення цієї мети пов'язане із самопізнанням майбутнім учителем особливостей педагогічних, пізнавальних процесів, інтелектуальних якостей, розвитку їхніх слабких сторін.

На цьому етапі відбувається перцептивне й логічне пізнання студентом самого себе навколишнього світу, соціуму, пізнання механізмів ефективної саморегуляції, механізмів ефективної взаємодії з природою й суспільством. Це забезпечується, коли питання здоров'я є тією наскрізною лінією, яка пронизує всю освітню систему. Так, у психології вивчаються стан психіки в різних умовах життєдіяльності, психологічні аспекти забезпечення здоров'я. Екологія, вивчаючи наукову основу раціонального природокористування, формує знання про аспекти залежності здоров'я від довкілля. Фізична культура визначає закономірності підтримки й розвитку фізичного розвитку. Економіка обґрунтовує економічні аспекти забезпечення здоров'я та економічну цінність здоров'я в забезпеченні добробуту народу. Формування світогляду у філософії є істотним чинником правильної оцінки ролі здоров'я в житті людини тощо.

На цьому етапі використовуються особистісно-значущі педагогічні ситуації, які передбачають вирішення частково-пошукових завдань ціннісно-сміслового характеру,

спрямованих на встановлення студентом особистісного й суспільного змісту цінності здоров'я.

Третій діяльнісно-практичний етап спрямований на надання можливостей студентам для вільної реалізації своїх інтелектуальних здібностей і морального потенціалу. Він передбачає виведення знань про здоров'я, відносин, оцінки й ціннісні орієнтирів на поведінковий рівень. На цьому етапі реалізуються здатності до самоконтролю, саморегуляції, що включають роботу над собою й самовиховання. На цьому етапі студент на основі проектування та реалізації індивідуальної траєкторії розвитку, активної діяльності у сфері власного здоров'ябудування створює продукт власної творчої діяльності, тобто власного здоров'я. У процесі творення свого здоров'я суб'єкт має новим баченням, новими рішенням, новим підходом, тобто готовністю до відмови від звичних стереотипів поведінки, готовністю до самозміни. Специфіка цього етапу визначає доцільність проведення рольового тренінгу, організаційно-ділових ігор, рішення типових і нестандартних педагогічних завдань, використання особистісно-значущі педагогічних ситуацій, які припускають вирішення дослідницьких завдань ціннісно-смыслового характеру, спрямованих на прийняття особистісного сенсу цінності здоров'я та інтеграцію її в систему відносин студента і професії.

Усі етапи обумовлені наявністю якісних змін, які утворюють послідовно нову якість, що припускає можливість виділення наступного етапу в підготовці майбутніх учителів фізичної культури до формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я.

На кожному з етапів найбільше навантаження несе будь-який елемент механізму. На мотиваційно-адаптаційному етапі таким елементом є пошук, на пізнавально-операційному - оцінка, вибір; на діяльнісно-практичному - проєкція. Цільова структура кожного з етапів спрямована на досягнення певного рівня досліджуваного особистісного утворення.

Змістовно-операційний блок моделі передбачає опору на дві ознаки. Перша - вихідний рівень готовності студента до формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я. Цей рівень визначається тими аспектами соціального досвіду, значущого з погляду забезпечення паритету успішності і здоров'я дітей, які наявні до початку спеціально організованої підготовки до реалізації здоров'язбережувальних функцій фізичної культури [10, с.105].

Залежно від рівня визначаються зміст і технології освіти майбутніх фахівців з орієнтацією на наявні особливості використання засобів фізичної культури в здоров'язбереженні школярів, по-різному реалізуються міжпредметні зв'язки, варіюються підходи до організації практичної діяльності, що забезпечує участь студентів у здійсненні фізкультурно-оздоровчих заходів з учнями.

Друга ознака - вимоги соціального замовлення на підготовку фахівців фізичної культури, здатних до ефективної здоров'язбережувальної діяльності. Відповідно до цих замовлень визначаються цільові пріоритети реалізації професійних освітніх програм, встановлюються характеристики необхідного рівня готовності студентів до здоров'язбереження.

Передбачений моделлю діагностичний компонент уможливорює зіставлення змін, що відбуваються в готовності майбутнього вчителя фізичної культури в цьому аспекті з характеристиками її необхідного рівня. Це дає можливість за необхідності вносити корективи в процес формування готовності студентів до формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я.

Водночас у змісті підготовки майбутнього вчителя за спеціальністю «Фізична культура», яка характеризується незначною кількістю годин, відведених на вивчення дисциплін природничо-наукової і здоров'язбережувальної спрямованості першочерговим

завданням, на нашу думку, є, по-перше, активізація навчальної діяльності студентів через розроблення і використання такого змісту, форм і методів, а також засобів навчання, які сприяють підвищенню інтересу, творчої активності й самостійності студентів, розвитку в них мотивації й потреби у формуванні здоров'язбережувальної компетентності; по-друге, інтенсифікація освітнього процесу, на основі дослідження можливості передачі студенту зростаючого обсягу інформації за незмінної тривалості часу навчання.

На цьому етапі моделювання оновлено дисципліни, які були впроваджені в освітній процес «Педагогіка», «Вступ до спеціальності», «Професійна діяльність у сфері фізичного виховання», «Психологія», «Психології здоров'я», «Здоровий спосіб життя та профілактика ВІЛ/СНІДу», «Контроль у фізичному вихованні», «Теорія й методика фізичного виховання», «Охорона праці та безпека життєдіяльності», «Основи медичних знань», «Основи екології».

змістовно-операційний блок моделі відображає напрями діяльності закладів вищої освіти з підготовки студентів до формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я. Цей блок об'єднано в шість напрямів:

– професійно-педагогічний: використання здоров'язбережувальних освітніх технологій на навчальних заняттях із вищевказаних дисциплін, врахування психофізичних і віково-статевих особливостей студентів у процесі навчання та виховання; активізація пізнавальної діяльності студентів;

– діагностичний: організація діагностики стану здоров'я; формування в студентів умінь і навичок діагностики здоров'я;

– психолого-педагогічний: створення сприятливого психологічного клімату в студентських групах; психолого-педагогічний супровід освітнього процесу;

– фізкультурно-оздоровчий: формування активно-позитивного ставлення до здорового способу життя, фізичної культури; стимулювання самостійної рухової активності студентів;

– гігієнічний: раціоналізація режиму дня й розкладу занять; дотримання нормативів навчальних занять;

– мотиваційно-культурологічний: формування навичок здорового способу життя в студентів; формування культури активного відпочинку.

Важливим змістом підготовки студентів до формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я є: психолого-педагогічний практикум «Теоретичні основи формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я», спецсеінари «Формування ціннісного ставлення учнів до власного здоров'я», «Формування здорового способу життя учнів засобами фізичних вправ», «Здоров'я людини як предмет комплексного міждисциплінарного дослідження», тренінг «Фізичне самовиховання».

Їхня програма побудована на основі поєднання основних елементів змісту освіти: теоретичних і методичних знань, педагогічних умінь і навичок здоров'язбережувальної роботи з учнями в школі.

Загалом підготовка майбутніх учителів фізичної культури здійснювалася за напрямками: теоретичним (озброєння теоретичними знаннями, формування умінь, необхідних для організації здорового способу життя в школярів), методичним (створення необхідних умов для засвоєння майбутніми педагогами системи методичних знань щодо формування ціннісного ставлення в учнів до власного здоров'я), мотиваційним (розвиток мотиваційно-потребової сфери формування ціннісного ставлення до власного здоров'я в школярів), морально психологічним (усвідомлення значущості та необхідності формування здорового способу життя в школярів для збереження і зміцнення здоров'я, заповнення дефіциту рухової активності самих студентів, прищеплення їм інтересу й

потреби в заняттях фізичною культурою) і практичним (формування практичних умінь і навичок організації формування ціннісного ставлення до власного здоров'я в учнів).

У змістовно-організаційному блоці передбачено використання різних форм (традиційних: лекції, практичні, лабораторні, семінарські заняття, самостійна робота, науково-дослідна робота (написання рефератів, підготовка доповідей, участь у науково-практичних конференціях та ін.), інноваційних: квазіпрофесійна гра, бесіда, дискусія, відеоаналіз, презентація, консультація, інструктаж, вправа, ситуативне завдання, семінар-практикум, конференція, тренінг, участь студентів у спортивно-масових заходах, екскурсія, контроль і оцінювання знань, умінь і навичок.

Позааудиторна робота студентів включає в себе, по-перше, їхню діяльність у період педагогічної практики в якості вчителя-предметника й керівника гуртка, секції, у деяких випадках, і класного керівника. По-друге, вона включає організаційно-просвітницьку діяльність студентів. Так, студенти спільно з іншими вчителями узагальнюють результати, отримані під час реалізації здоров'язбережувальних технологій в освітньому процесі. Студенти спільно з учителями, класними керівниками розробляють програми виховання здоров'я учнів за допомогою фізкультурно-оздоровчої діяльності в рамках навчального предмета «Фізична культура» та позаурочної виховної роботи. По-третє, позааудиторна робота включає участь студентів у фізкультурно-оздоровчих та спортивно-масових заходах.

Вибір методів визначався комплексністю їхнього застосування, що дало змогу повною мірою реалізувати зміст освітнього процесу в підготовці студентів до формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я. Для нашого дослідження найбільш важливими були такі методи навчання: мозковий штурм, круглий стіл, прес-конференція, ділова гра, кейс-метод, написання рефератів, форми: проблемна лекція, семінар, тренінг, практикум, лабораторно-практичні заняття, вправи (правильний «вдих і видих», рухові дії на силу, стрибучість, витривалість, гнучкість тощо), рухливі ігри, старти всією сім'єю, екскурсії та походи з друзями, загартовування, заняття в групах (клубах), які об'єднують любителів оздоровчого бігу й ходьби, велоспорту та ін., самостійне тренування за індивідуальним планом.

До засобів навчання студентів віднесено фізичні вправи як основний засіб їхньої підготовки. До допоміжних засобів належать природні сили природи (сонце, повітря, вода), гігієнічні (особиста гігієна, режим, харчування, сон тощо), інструментальні чинники (тренажери, гімнастичні снаряди).

Форми, методи й засоби освітнього процесу спрямовані на забезпечення його дослідницького характеру, організацію пошукової навчально-пізнавальної діяльності. Відповідний пошуковий підхід до навчання спрямований передусім на формування в студентів досвіду самостійного пошуку нових знань, їхнього застосування в нових умовах, формування досвіду творчої діяльності в поєднанні з виробленням ціннісних орієнтацій.

Технологічний підхід модернізує традиційне навчання на основі використання здоров'язбережувальних технологій, з-поміж яких: технологія підготовки студентів до використання засобів оздоровлення учнів на уроках та в позаурочний час, технологія формування креативності майбутнього вчителя фізичної культури, технологія педагогічного спілкування майбутніх учителів фізичної культури в аспекті формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я, інформаційні технології.

Діагностично-результативний блок моделі включає критерії, показники, рівні та засоби діагностики ефективності освітнього процесу.

Експериментальним чинником у дослідженні є програма реалізації розробленої моделі підготовки майбутніх учителів фізичної культури до формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я (таблиця 1).

Таблиця 1

Програма реалізації моделі підготовки майбутніх учителів фізичної культури до формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я

Етап	Мета	Завдання	Форми й методи	Очікуваний результат
Мотиваційно-адаптаційний	Встановити вихідний рівень підготовки студентів до формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я	<ol style="list-style-type: none"> 1. Провести аналіз стану здоров'я студентів. 2. Вивчити рівень фізичної готовності студентів. 3. Виявити їхнє мотиваційно-ціннісне ставлення до здоров'я. 4. Сформувати мотивацію до формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я. 	<p>Форми: лекції, семінари, лабораторно-практичні заняття</p> <p>індивідуальна і групова робота.</p> <p>методи: пояснення, розповідь, переконання, опитування (інтерв'ю, бесіди, анкетування), дискусія, діагностика.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ціннісне ставлення до здоров'я. 2. Мотивацій-на готовність до формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я
Пізнавально-операційний	Підготувати студентів до реалізації теоретичних знань у практичній діяльності з формування в учнів ціннісного ставлення до здоров'я	<ol style="list-style-type: none"> 1. Створити теоретичну базу для розвитку умінь і навичок із формування в учнів ціннісного ставлення до здоров'я засобами фізичної культури. 2. Навчити студентів методам діагностики стану здоров'я та функціональних систем організму. 3. Організувати практичну діяльність студентів із цього напрямку 	<p>Форми: лекції, методико-практичні заняття, індивідуальна і групова робота.</p> <p>методи: пояснення, розповідь, показ, практичний, теоретичний.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Система знань 2. Система практичних умінь і навичок із формування в учнів ціннісного ставлення до здоров'я
Діяльнісно-практичний	Підготувати студентів до творчого підходу, до використання отриманих знань і умінь у практичній діяльності.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Організувати самоосвіту студентам. 2. Спрямувати їхню діяльність на вдосконалення практичних умінь і навичок. 3. Провести контрольний зріз даних, отриманих під час реалізації програми. 	<p>Форми: активна самостійна діяльність.</p> <p>методи: написання рефератів, консультації, - діагностика.</p>	<p>творчий підхід до підготовки студентів до формування в учнів ціннісного ставлення до здоров'я</p>

4. ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ / CONCLUSIONS AND PROSPECTS FOR FURTHER RESEARCH

Отже, нами розроблена модель підготовки майбутніх учителів фізичної культури до формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я. Провідною ідеєю побудови моделі підготовки майбутніх учителів фізичної культури до формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я стала єдність цілей, завдань, закономірностей, принципів, змісту, форм, методів, засобів діяльності. Відповідно модель включає такі блоки: методологічно-цільовий (мета (підготовка майбутніх учителів фізичної культури до формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я), підходи (аксіологічний, системний, особистісно-орієнтований, компетентнісний, культурологічний та діяльнісний), принципи (загальні та специфічні), змістовно-технологічний (етапи (мотиваційно-адаптаційний, пізнавально-операційний, діялісно-практичний), зміст (дисципліни «Педагогіка», «Вступ до спеціальності», «Професійна діяльність у сфері фізичного виховання», «Психологія», «Психології здоров'я», «Здоровий спосіб життя та профілактика ВІЛ/СНІДу», «Контроль у фізичному вихованні», «Теорія й методика фізичного виховання», «Охорона праці та безпека життєдіяльності», «Основи медичних знань», «Основи екології»; психолого-педагогічний практикум «Теоретичні основи формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я», спецсеінари «Формування ціннісного ставлення учнів до власного здоров'я», «Формування здорового способу життя учнів засобами фізичних вправ», «Здоров'я людини як предмет комплексного міждисциплінарного дослідження», тренінг «Фізичне самовиховання»), форми (проблемна лекція, семінар, тренінг, практикум, лабораторно-практичні заняття, вправи (правильний «вдих і видих», рухові дії на силу, стрибучість, витривалість, гнучкість тощо), рухливі ігри, старту всією сім'єю, екскурсії та походи з друзями, загартовування, заняття в групах (клубах), які об'єднують любителів оздоровчого бігу й ходьби, велоспорту та ін., самостійне тренування за індивідуальним планом), методи (мозковий штурм, круглий стіл, прес-конференція, ділова гра, кейс-метод, написання рефератів), технології (підготовки студентів до використання засобів оздоровлення учнів на уроках та в позаурочний час, формування креативності майбутнього вчителя фізичної культури, педагогічного спілкування майбутніх учителів фізичної культури в аспекті формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я, інформаційні), засоби (фізичні вправи, природні сили природи (сонце, повітря, вода), гігієнічні (особиста гігієна, режим, харчування, сон тощо), інструментальні чинники (тренажери, гімнастичні снаряди)), діялісно-результативний (критерії (мотиваційно-ціннісний, когнітивно-змістовий, діялісно-рефлексивний), рівні (високий, середній, низький), результат (готовність майбутніх учителів фізичної культури до формування в учнів ціннісного ставлення до власного здоров'я)).

Перспективу майбутніх досліджень вбачаємо в апробації описаної моделі в освітньому процесі підготовки майбутніх учителів фізичної культури.

5. СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ / REFERENCES (TRANSLITERATED)

1. Байкалова, Л. В., 2004. Подготовка учителя физической культуры к формированию здорового образа жизни школьников средствами подвижных и спортивных игр: *диссертация кандидата педагогических наук: 13.00.08*. Барнаул, 194 с.
2. Бермудес, Д., 2017. Обґрунтування моделі підготовки майбутніх учителів фізичної культури до реалізації варіативних модулів у процесі професійної діяльності. *Педагогічні науки : теорія, історія, інноваційні технології*, 7, с. 26–36.

3. Гришина, Е. П., 2005. Формирование готовности будущего учителя физической культуры к созданию и реализации здоровьесберегающих образовательных технологий : *диссертация кандидата педагогических наук: 13.00.08*. Самара, 231 с.
4. Дрибинский, П. Л., 2009. Педагогические условия формирования ценностного отношения к здоровью в детей младшего и среднего школьного возраста: *диссертация кандидата педагогических наук: 13.00.01*. Смоленск, 241 с.
5. Іванова, Л. І., 2013. *Професійна підготовка майбутніх учителів фізичної культури до роботи з учнями з відхиленнями в стані здоров'я: теорія та методика* монографія. Київ : НПУ імені М. П. Драгоманова. 600 с.
6. Идиатуллина, Л. Е., 2009. Становление профессиональной позиции педагога у воспитании ценностного отношения к здоровью подростков в образовательном учреждении : *диссертация кандидата педагогических наук: 13.00.08*. Челябинск, 220 с.
7. Козуб, М. В., 2007. Формирование профессиональной готовности будущих учителей физической культуры к осуществлению здоровьесберегающей деятельности в школе : *диссертация кандидата педагогических наук: 13.00.08*. Елец, 223 с.
8. Леонтьев, А. Н., 1983. *Избранные психологические произведения: у 2 т*. Москва: Педагогика, 1, 398 с.
9. Лобачев, В. В., 2006. Формирование здоровьесберігаючої компетенції в професійній підготовці майбутнього педагога фізичної культури: *диссертация кандидата педагогических наук: 13.00.01; 13.00.08*. Воронеж, 210 с.
10. Малоросило, Л. Н., 2004. Формирование готовности студентов вузов физкультурно-спортивного профиля к здоровьесбережению учащихся: *диссертация кандидата педагогических наук: 13.00.04*. Челябинск, 171 с.
11. Маркин, С. Н., 2004. Подготовка будущего учителя к самоорганизации здорового образа жизни средствами физической культуры: *диссертация кандидата педагогических наук: 13.00.08*. Барнаул, 170 с.
12. Мельничук, І. М., 2012. Актуальність проблеми формування культури здоров'язбереження в процесі професійної підготовки майбутніх фахівців. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота, Вип. 24, с. 101–104*.
13. Миргородська, Г. М., 2017. Формування культури здоров'я в майбутніх кваліфікованих робітників будівельного профілю в процесі професійної підготовки: *диссертация кандидата педагогических наук: 13.00.04*, Київ, 250 с.
14. Мосейчук, Ю. Ю., 2017. Системний та праксеологічний підходи у формуванні культури здоров'я майбутніх учителів фізичної культури: загальнотеоретичні розвідки. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота, Вип. 1, с. 164–167*.
15. Пашин, А. А., 2011. Формирование ценностного отношения к здоровью у физическом воспитании учащейся молодежи: *диссертация доктора педагогических наук: 13.00.04*, Москва, 413 с.
16. Пентюхин, В. И., 2010. Педагогическая технология формирования здоровьесберегающих компетенций будущего учителя физической культуры: *диссертация кандидата педагогических наук: 13.00.08*, Самара, 238 с.
17. Петров, А. О., 2014. Удосконалення підготовки майбутніх учителів фізичної культури до використання здоров'язберіжувальних технологій. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Педагогіка, 1, с. 49–55*.

18. Попова, Н. Г., 2015. Формирование ценностного отношения учащихся к здоровому образу жизни в образовательном процессе современной школы: *диссертация кандидата педагогических наук: 13.00.01*, Великий Новгород, 253 с.
19. Рибалко, Л. М., 2018. Напрями модернізації змісту професійної освіти майбутніх фахівців із фізичної терапії, ерготерапії. *Фізична реабілітація та здоров'язберезувальні технології: реалії й перспективи*: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. (Полтава, 7 лист. 2018 р.). Полтава: ПолтНТУ ім. Юрія Кондратюка, с. 83–85.
20. Рубинштейн, С. Л., 2002. Основы общей психологии. Санкт-Петербург: Питер, 720 с.
21. Сорокина, В. М., 2010. Формирование в студентов отношения к здоровому образу жизни как профессиональной ценности: *диссертация кандидата педагогических наук: 13.00.08*. Волгоград. 241 с.
22. Урум, Н. С., 2008. Підготовка майбутніх вчителів до забезпечення здорового способу життя молодших школярів, *Автореферат дисертації кандидата педагогічних наук: 13.00.04*, Київ, 21 с.
23. Филанковский, В. В., 2000. Теория и практика формирования профессиональной готовности учителя физической культуры: *диссертация доктора педагогических наук: 13.00.01; 13.00.04*, Ставрополь, 459 с.
24. Філіпп'єва, О. А., 2008. Підготовка майбутніх учителів початкових класів до валеологічного виховання учнів, *Автореферат дисертації кандидата педагогічних наук: 13.00.04*, Кіровоград, 23 с.
25. Шаповалова, І., 2014. Формування фахової компетентності майбутніх учителів фізичної культури в контексті підготовки до професійного самовдосконалення. *Педагогічний дискурс. Вип. 17*. с. 204–208.
26. Швед, Л. В., 2007. Подготовка студентов педвуза к формированию здорового образа жизни в школьников: *диссертация кандидата педагогических наук: 13.00.08*, Чебоксары. 196 с.

PREPARATION MODEL OF FUTURE PHYSICAL-EDUCATION TEACHERS TO FORM PUPILS' RESPONSIBLE ATTITUDE TO THEIR OWN HEALTH

Iuliia Tanasiichuk,

lecturer of Medical and Biological Fundamentals of Physical Culture

Department of Pavlo Tychna

Uman State Pedagogical University

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-7772-1509>

Yliyatanasychuk@ukr.net

Abstract. The structure of the model and its leading idea are considered in the article. The model of preparation of future physical-education teachers to form a responsible attitude to their own health is developed. The leading idea of formation a model for the preparation of future physical-education teachers to form pupils' responsible attitude to their own health was the unity of goals, tasks, laws, principles, content, forms, methods, modes of activity. Accordingly, the model includes the following sections: methodological-purpose (purpose (preparation of future physical-education teachers to form pupils' valuable attitude to their own health), approaches (axiological, systemic, personality-oriented, competent, cultural and activity-oriented), principles (general and specific)), technological content (stages (adaptive motivation, cognitive operations, practical activities), content (disciplines "Pedagogy",

"Introduction to the Specialty", "Professional activity in the field of physical education, "Psychology", "Health Psychology", "Healthy Lifestyle and HIV / AIDS Prevention", "Control in Physical Education", "Theory and Methods of Physical Education", "Occupational Health and Safety", "Fundamentals of Healthcare", "Principles of Ecology"; the psychological and pedagogical workshop "Theoretical basics to form pupils' valuable attitude to their own health", special seminars "Formation of pupils' valuable attitude to their own health", "Formation of pupils' healthy lifestyle by means of physical exercise", "Human health as a complex interdisciplinary research", the training "Physical self-education"), forms (a problematic lecture, a seminar, a training, a practicum, laboratory and practical lessons, exercises (correct "inhalation and exhalation", force motor actions, jumping, endurance, flexibility) etc.), active games, family contests, trips and hikes with friends, tempering, group (club) activities that unite fans of running and walking, cycling, etc., individual training on an individual plan), methods (brainstorming, round tables, press conferences, business games, case methods, research papers), technologies (of preparing students to use the means of pupils' health improvement in the classroom and after lessons, creativity formation of the future physical-education teacher, pedagogical communication of the future physical-education teachers in the aspect of the formation of students' responsible attitude to their own health, informational), tools (physical exercises, natural forces of nature (sun, air, water), hygienic (personal hygiene, regime, nutrition, dream, etc.), instrumental factors (simulators, gymnastics equipment)), effective activities (criteria (motivational values, cognitive content, reflexive activities), levels (high, medium, low), result (willingness of future physical-education teachers to form a valuable attitude towards their own health).

Keywords: model; preparation; future teachers; physical education; pupils; responsible attitude; own health; healthy lifestyle

REFERENCES (TRANSLITERATED)

1. Bajkalova, L. V., 2004. Podgotovka uchitelja fizicheskoj kul'tury k formirovaniju zdorovogo obraza zhizni shkol'nikov sredstvami podvizhnyh i sportivnyh igr: *dissertacija kandidata pedagogicheskikh nauk: 13.00.08*. Barnaul, 194 s.
2. Bermudes, D., 2017. Obgruntuvannia modeli pidhotovky maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do realizatsii variatyvnykh moduliv u protsesi profesiinoi diialnosti. *Pedahohichni nauky : teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii*, 7, s. 26–36.
3. Grishina, E. P., 2005. Formirovanie gotovnosti budushhego uchitelja fizicheskoj kul'tury k sozdaniyu i realizacii zdorov'esberegajushhikh obrazovatel'nyh tehnologij: *dissertacija kandidata pedagogicheskikh nauk: 13.00.08*, Samara, 231 s.
4. Dribinskij, P. L., 2009. Pedagogicheskie uslovija formirovanija cennostnogo otnoshenija k zdorov'ju v detej mladshhego i srednego shkol'nogo vozrasta: *dissertacija kandidata pedagogicheskikh nauk: 13.00.01*, Smolensk, 241 s.
5. Ivanova, L. I., 2013. *Profesiina pidhotovka maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do roboty z uchniamy z vidkhylenniamy v stani zdorovia : teoriia ta metodyka*: monohrafiia. Kyiv : NPU imeni M. P. Drahomanova. 600 s.
6. Idiatullina, L. E., 2009. Stanovlenie professional'noj pozicii pedagoga u vospitanii cennostnogo otnoshenija k zdorov'ju podrostkov v obrazovatel'nom uchrezhdenii: *dissertacija kandidata pedagogicheskikh nauk: 13.00.08*. Cheljabinsk, 220 s.

7. Kozub, M. V., 2007. Formirovanie professional'noj gotovnosti budushhix uchitelej fizicheskoi kul'tury k osushhestvleniju zdorov'esberegajushhej dejatel'nosti v shkole: *dissertacija kandidata pedagogicheskikh nauk: 13.00.08*, Elec, 223 s.
8. Leont'ev, A. N., 1983. *Izbrannye psihologicheskie proizvedenija: u 2 t.* Moskva: Pedagogika, 398 s.
9. Lobachev, V. V., 2006. Formirovanie zdorov'esberegajushhej kompetencii v professional'noj podgotovke budushhego pedagoga fizicheskoi kul'tury: *dissertacija kandidata pedagogicheskikh nauk: 13.00.01; 13.00.08*, Voronezh, 210 s.
10. Maloroshvilo, L. N., 2004. Formirovanie gotovnosti studentov vuzov fizkul'turno-sportivnogo profilja k zdorov'esberezheniju uchashhihsja: *dissertacija kandidata pedagogicheskikh nauk: 13.00.04*, Cheljabinsk, 171 s.
11. Markin, S. N., 2004. Podgotovka budushhego uchitelja k samoorganizacii zdorovogo obraza zhizni sredstvami fizicheskoi kul'tury: *dissertacija kandidata pedagogicheskikh nauk: 13.00.08*, Barnaul, 170 s.
12. Melnychuk, I. M., 2012. Aktualnist problemy formuvannia kultury zdoroviazberezhenia v protsesi profesiinoi pidhotovky maibutnikh fakhivtsiv. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnogo universytetu. Serii: Pedagogika. Sotsialna robota*, Vyp. 24, s. 101–104.
13. Myrhorodska, H. M., 2017. Formuvannia kultury zdorovia v maibutnikh kvalifikovanykh robitnykiv budivel'nogo profilu v protsesi profesiinoi pidhotovky: *dysertatsiia kandydata pedahohichnykh nauk: 13.00.04*, Kyiv, 250 s.
14. Moseichuk, Yu. Yu., 2017. Systemnyi ta prakseolohichni pidkhody u formuvanni kultury zdorovia maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury : zahalnoteoretychni rozvidky. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Pedagogika. Sotsialna robota*, Vyp. 1, s. 164–167.
15. Pashin, A. A., 2011. Formirovanie cennostnogo otnosheniia k zdorov'ju u fizicheskom vospitanii uchashhejsja molodezhi: *dissertacija doktora pedagogicheskikh nauk: 13.00.04*, Moskva, 413 s.
16. Pentjuhin, V. I., 2010. Pedagogicheskaja tehnologija formirovanija zdorov'esberegajushhix kompetencij budushhego uchitelja fizicheskoi kul'tury: *dissertacija kandidata pedagogicheskikh nauk: 13.00.08*, Samara, 238 s.
17. Petrov, A. O., 2014. Udoskonalennia pidhotovky maibutnikh uchyteliv fizychnoi kultury do vykorystannia zdoroviazberezhuvalnykh tekhnolohii. *Naukovi zapysky Ternopil'skoho natsionalnogo pedahohichnogo universytetu imeni Volodymyra Hnatiuka. Serii: Pedagogika*, 1, s. 49–55.
18. Popova, N. G., 2015. Formirovanie cennostnogo otnosheniia uchashhihsja k zdorovomu obrazu zhizni v obrazovatel'nom processe sovremennoj shkoly: *dissertacija kandidata pedagogicheskikh nauk: 13.00.01*, Velikij Novgorod, 253 s.
19. Rybalko, L. M., 2018. Napriamy modernizatsii zmistu profesiinoi osvity maibutnikh fakhivtsiv iz fizychnoi terapii, erhoterapii. *Fizychna reabilitatsiia ta zdoroviazberezhuvalni tekhnolohii : realii y perspektyvy: materialy IV Vseukr. nauk.-prakt. konf. (Poltava, 7 lyst. 2018 r.)*. Poltava: PolNTU im. Yuriia Kondratiuka, s. 83–85.
20. Rubinshtejn, S. L., 2002. *Osnovy obshhej psihologii*. Sankt-Peterburg: Piter, 720 s.
21. Sorokina, V. M., 2010. Formirovanie v studentov otnosheniia k zdorovomu obrazu zhizni kak professional'noj cennosti: *dissertacija kandidata pedagogicheskikh nauk: 13.00.08*. Volgograd. 241 s.
22. Urum, N. S., 2008. Pidhotovka maibutnikh vchyteliv do zabezpechennia zdorovoho sposobu zhyttia molodshykh shkoliariv, *Avtoreferat dysertatsii kandydata pedahohichnykh nauk: 13.00.04*, Kyiv, 21 s.

23. Filankovskij, V. V., 2000. Teorija i praktika formirovanija professional'noj gotovnosti uchitelja fizicheskoj kul'tury: *dissertacija doktora pedagogičeskich nauk: 13.00.01; 13.00.04*, Stavropol', 459 s.
24. Filippieva, O. A., 2008. Pidhotovka maibutnix uchyteliv pochatkovykh klasiv do valeolohichnoho vykhovannia uchniv, *Avtoreferat dysertatsii kandydata pedahohichnykh nauk: 13.00.04*, Kirovohrad, 23 s.
25. Shapovalova, I., 2014. Formuvannia fakhovoi kompetentnosti maibutnix uchyteliv fizychnoi kultury v konteksti pidhotovky do profesiinoho samovdoskonalennia. *Pedahohichnyi dyskurs. Vyp. 17*. s. 204–208.
26. Shved, L. V., 2007. Podgotovka studentov pedvuza k formirovaniju zdorovogo obraza zhizni v shkol'nikov: *dissertacija kandidata pedagogičeskich nauk: 13.00.08*, Cheboksary. 196 s.

DOI: <https://doi.org/10.32626/2309-9763.2020-28-417-422>
УДК 378.147.091.31.042–047.22:81'243

Трофименко Анастасія Олександрівна,

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов

Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3347-4635>

trofimenko2006@gmail.com

РОЗВИТОК ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ В УМОВАХ ПОЛІКУЛЬТУРНОГО ОСВІТЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Анотація. У статті розглянуто сутність компетентнісного підходу, його значущість у системі професійно-орієнтованої підготовки студентів, специфіка застосування цього підходу до навчання дисципліни «Іноземна мова», проаналізовані різні точки зору на особливості формування й розвитку професійної складової майбутнього випускника вузу. Вказаний підхід може бути реалізований лише в умовах особистісно-зорієнтованих педагогічних технологій навчання з урахуванням єдиного освітнього простору, у якому без перешкод майбутній спеціаліст може вивчати мову й літературу, історію різних народів, налагоджувати контакти, спілкуватися з іноземними колегами, реалізуючи свої пріоритети та цінності, а також обмінюватись досвідом та інформацією, удосконалювати свій фаховий рівень упродовж усього життя, і далі здобувати освіту в будь-якому закордонному закладі вищої освіти, або отримати відповідну кваліфікацію за кордоном на основі певного завершеного циклу освіти.

Освітні пріоритети мають змінюватися залежно від необхідності досягнення студентами певного рівня сформованості компетентності в професійній діяльності до готовності майбутніх фахівців реалізувати набутий набір компетенцій у навколишній дійсності, здатність до взаємодії, уміння поєднувати свої зусилля в команді, конкурувати на ринку праці. Актуальність компетентнісного підходу в системі професійно-орієнтованої підготовки студентів вузу обумовлена входженням вітчизняної освіти в міжнародний освітній простір.

Орієнтація на компетентність докорінно змінює суть системи професійної освіти, проектуючи принципово інший кінцевий її результат.